

PÉCSI BELVÁROSI ÁLTALÁNOS ISKOLA
PÉCS, MEGYE UTCA 15.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

HELYI TANTÁRGYI TANTERV

**Általános iskolai képzésben részt vevő tanulócsoportok számára
osztálykeretek között, az 5-6. évfolyamon**

5-6.évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–6. évfolyamon, a nevelésnevelésnek többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőképességük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoriterek, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival.

Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

5–6. évfolyam

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődnek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szövegkörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitéüntetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékosságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitéüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény

- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseire is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasson, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

AZ 5-6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Kommunikáció alapjai	
A jelek világa	Az országunk jelképeinek eredete Történelmi jelképeink értelmezése A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)
A kommunikáció fogalma, tényezői	
A kommunikáció nem nyelvi jelei	
A kommunikációs kapcsolat	
A beszélgetés	
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	
Hang és betű, az ábécé	Megelevenedett ABC (rajzok)
Betűrend, elválasztás	Beszédtechnika
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve	Nyelvtörők
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve	A magyar helyesírás értelemtükröző és értelem-megkülönböztető szerepe
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálak használata
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	

III. Állandósult szókapcsolatok	
Szólások	A magyar szólások, szóláshasonlatok, közmondások eredete: O. Nagy Gábor: Mi fán terem?, Kiss Gábor (Szerk.): Magyar szókinctár
Szóláshasonlatok	
Közmondások	
Szállóigék	
Köznyelvi metaforák	
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	
Hangképzés, fonéma	A hangképzés biológiája – digitális anyagok Beszédtechnika Madarak népnyelvi megnevezésének és hangjuknak összehasonlítása A személynévadás esztétikája Az összetett szavak kialakulása, jelentésváltozása, nyelvhelyességi kérdések Idegen elemű összetett szavak és nyelvhelyességi kérdéseik A szótó és a toldalékok helyes használata Nyelvi játékok: szóalkotási módok
A magánhangzók csoportosítása	
Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés	
Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés	
A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótó és toldalékok A képző, a jel, a rag	
V. Hangalak és jelentés	
Egyjelentésű szavak	A hangalak és a jelentés szerepe az írásbeli és szóbeli megnyilatkozásban Nyelvi humor Hangutánzó szavak a tanult idegen nyelvben
Többjelentésű szavak	
Azonos alakú szavak	
Rokon értelmű szavak	
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak	
Hangutánzó, hangulatfestő szavak	
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	Az írásbeli megnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei A szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer Kreatív írás
A leírás	
Az elbeszélés	
A párbeszéd	
A levél (hagyományos, elektronikus)	
A plakát, a meghívó	
A jellemzés	
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	

A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javasolunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése
Sajtótermékek jellemző jegyei	
VIII. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	
Szóelemek, szófajok	Tulajdonnevek köznevesülése
Az ige fogalma	Köznevek tulajdonnévvé válása
Az igeidők	Történelmi ragadványnevek
Az igemódok	Melléknevek főnevesülése
Az ige ragozása	Melléknevek metaforikus jelentése
A leggyakoribb igeképzők	Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban
Az igék helyesírása	A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban
A határozószó	Karinthy Frigyes: Tegeződés
A főnév	Többszófajúság
Személynevek és helyesírásuk	Szófajváltás
A földrajzi nevek és helyesírásuk	Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk	Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk	A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben
A melléknév	Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata
A melléknevek helyesírása	A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései
A számnév	
A számnév helyesírása	
A névmások	
A személyes és birtokos névmás	
A kölcsönös és visszaható névmás	
A mutató és kérdő névmás	
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás	
Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév	
Viszonyszók, mondatszók	

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek

Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	
	Tündérszép Ilona és Árgyelus
Az égig érő fa (magyar népmese)	
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból
Petőfi Sándor: Az alföld	Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájékp	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	
VI. Hősök az irodalomban	
<i>V.1. Hagyomány és irodalom</i>	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök–mondák:	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Beckó vára vagy Csörsz árka</i> • <i>Szent László legendája vagy Lehel kürtje</i> 	
<i>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet)</i> (Választható) • <i>Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák</i> 	
<i>(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)</i>	

V.2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	
VII. Arany János: Toldi	
VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdal Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
Vörösmarty Mihály: Szózat	
Petőfi Sándor: Honfidal	
	Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	
Radnóti Miklós: Bájoló	
IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	
X. Választható világirodalmi ifjúsági regény	
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)
Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

MAGYAR NYELV 5. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 72
Heti óraszám: 2

	Órakeret
A kommunikáció alapjai	6+1
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	8+2
Állandósult szókapcsolatok	5+2
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20+2
Hangalak és jelentés	6+2
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4
Összefoglalás, gyakorlás, számonkérés	14

Tematikai egység/	A kommunikáció alapjai	Órakeret 6+1
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Az alapvető kommunikációs formák ismerete és alkalmazása.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása – A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése – A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása – A kommunikáció tényezőinek megismerése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása – A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A hallásértés fejlesztése analitikus gyakorlatokkal. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása.</p> <p>Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs helyzet: tér, idő és résztvevői szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátszókkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p> <p>Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.</p> <p>A kommunikációs helyzet; tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésnek megfigyelése, értelmezése.</p>	<p><i>Erkölcstan:</i> önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.</p> <p><i>Idegen nyelv:</i> udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven</p>
fogalmak	természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend;

Tematikai egység	Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	Órakeret 8+2
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. Helyesírási kézikönyv használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) – A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban 	

Ismeretek, fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. A magyar helyesírás szabályai <i>könyv használatának megismerése.</i></p>		<p><i>Történelem,; idegen nyelv; vizuális kultúra; természetismeret; informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak, digitális kifejezések helyesírása</i></p>
fogalmak	hang és betű, ábécé, helyesírási alapelvek (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata	

Tematikai egység	Állandósult szókapcsolatok	Órakeret 5+2
Előzetes tudás	A közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása – Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése – A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Törekvés a nyelvi tudatosságra, az anyanyelv megbecsülésére. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése.</p>		<p><i>Idegen nyelv: a tanult idegen nyelv szókinccse, néhány állandósult szókapcsolat.</i></p>
Fogalmak	állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák	

Tematikai egység	A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak	Órakeret 20+2
Előzetes tudás	A hangok, képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk. A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése – A nyelvi elemzőképesség fejlesztése – A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai – A szavak szerkezetének felismerése – A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban – Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése – Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is 	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A szavak szerkezete: szó, szótő, toldalékok: képző, jel, rag. Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.		<i>Idegen nyelv:</i> a tanult idegen nyelv szókinccse.
fogalmak	beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó	

Tematikai egység	Hangalak és jelentés	Órakeret 6+2
Előzetes tudás	Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegekalkotásban;	

<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése – Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése – Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében
<p>Ismeretek, fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése.</p>	<p><i>Idegen nyelv:</i> a tanult idegen nyelv szókincse</p>

Fogalmak: egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

<p>Tematikai egység Fejlesztési cél</p>	<p>Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei</p>	<p>Órakeret 4</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Alsó tagozaton szerzett könyvtári tapasztalatok. Művek az olvasásról, a tömegkommunikációs eszközökről, az internetezésről és hatásaikról.</p>	
<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés – Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken – Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása – Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel – Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán – Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése – Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról 	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból.</p>		<p><i>Informatika:</i></p>

A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez. Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése. Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.	internetes kapcsolattartó műfajok nyelvi jellemzői.
---	---

Fogalmak: könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

MAGYAR NYELV 6. ÉVFOLYAM

Éves óraszám: 72

Heti óraszám: 2

	Órakeret
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	12
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46
Rendszerezés, gyakorlás, összefoglalás, számonkérés	14

Tematikai egység	Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret 12
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak a tanuló életkora szerint elvárható értelmezése és értékelése.	

<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Reflektálás a szöveg tartalmára – Olvasási stratégiák alkalmazása – A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata – Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Különböző szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása. Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott szövegeken. Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különböző dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, korosztálynak szóló kézikönyvekben (digitális vagy nyomtatott szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban. A szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása.</p>	<p><i>Matematika;</i> <i>természetismeret:</i> szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése. <i>Informatika:</i> tájékozódás, információkeresés.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók</p>	<p>Órakeret 46</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján todalékos formában, mondatban és szövegben, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben.</p>	

<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Helyesírási készség fejlesztése – A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése – A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban – A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók – Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése – Reflektálás a szöveg tartalmára – A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása – A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – A helyesírási készség fejlesztése – A mérlegelő gondolkodás fejlesztése – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A szófajok kialakulása. A nyelvek szófaji rendszere. A szavak egy lehetséges osztályának, a szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban.</i></p> <p><i>A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv szótani szerkezetével. A nyelvi elemzőkészség kialakítása 	<p><i>Történelem: a beszéd kialakulása</i></p> <p><i>Idegen nyelv: a tanult nyelv szótani sajátosságai</i></p>
<p>Fogalmak</p>	<p>szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók</p>

MAGYAR IRODALOM

Éves óraszám: 72

Heti óraszám: 2

	Órakeret
Család, otthon, nemzet – kisépikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18
Petőfi Sándor: János vitéz	16 + 2
Szülőföld, táj – lírai és kisépikai alkotások	8 + 2
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	8
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4
Rendszerezés, gyakorlás, összefoglalás, számonkérés	14

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Család, otthon, nemzet – kisépikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	Órakeret 18
Előzetes tudás	Népmesék, műmesék. Verses és prózai formájú mesék. A mese műfaji változatai. Mesehősök, meseformulák. Meseírók, mesegyűjtők (magyar és világirodalmi, valamint kortárs példákkal).	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által – Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása – A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben – Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása 	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Családi, baráti kapcsolatok sokfélesége az irodalmi művekben.	A tanuló	<i>Erkölcstan:</i> család, barátság.

<p>Mesék. Nép- és műmesék. Hazai nemzetiségek és más népek meséi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tudatosítja a valóság és mese (fikció) különbségét; egy-egy feldolgozás verses és prózai formáját. – az irodalmi művek segítségével is megfigyeli az emberi kapcsolatok sokféleségét, a téma irodalmi megjelenésének változatosságát korszaktól, műfajtól és formától függetlenül; 	<p><i>Hon és népismeret:</i> helyi hagyományok, hazai nemzetiségek kultúrája és hagyományai.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i></p>	<p>Órakeret 16+2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mesék; mesehős, kaland. Cselekmény, helyszínek, elbeszélés, párbeszéd, leírás. Verses epikai művek, verselés, rímelés. Petőfi néhány lírai alkotása (köztük: <i>Anyám tyúkja</i>, <i>Füstbe ment terv</i>, <i>Nemzeti dal</i>). Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél; mindennapi tájékoztató szövegek.</p>	
<p>A tematikai egység fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A mű szövegének közös órai feldolgozása – A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése – A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása – A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok 	

Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor		
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A <i>János vitéz</i> cselekménye, szerkezete.</p> <p>A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese.</p> <p>Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés).</p> <p>A megjelenítés eszközei (a feldolgozás során néhány poétikai eszköz megismerése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés).</p> <p>Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok.</p> <p>A szűkebb környezethez való kötődés alakítása.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az epikai műnem jellegét (tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő); – jellemzi a mű szereplőit; – megismeri a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. népiesség, verses epika; elbeszélő költemény); – megkezdte az ismerkedést a poétikai eszközökkel – a szóképek, alakzatok felismerése, – felismeri a versritmust; – néhány, különféle típusú, a mindennapokban megjelenő írott és elektronikus szöveg elkészítésére; – alkalmas memoriterek előadására (szövegrészletek a műből); – megismer valamely kulturális, népi hagyományt lakóhelye vonatkozásában 	<p><i>Erkölcstan:</i> társas kapcsolatok, segítő kapcsolatok, felnőtté válás, beavatás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusérzék fejlesztése, ritmizálás.</p> <p><i>Vizuális kultúra; mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> illusztrációk, a <i>János vitéz</i> rajzfilmen,</p>
Fogalmak	verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szülőföld, táj – lírai és kisépikai alkotások	Órakeret 8+2
Előzetes tudás	Lírai alkotások és a kapcsolódó fogalmak. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása. Tájékozottság a lakóhely, az iskola környezetének néhány kulturális sajátosságáról.	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Epikai művek (részletek) és lírai alkotások magyar tájakról, városokról illetve vallomások a szülőföldről. A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek. A régió, lakóhely kultúrája, emlékhelyei/az iskola névadója.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – tudatosítja, hogy vannak gyakori témák, motívumok az irodalomban; – érzékeli a szövegek műfaji különbségét (mese – dokumentum; lírai mű – elbeszélés); – megismeri egy-egy jelentős alkotónak a szülőföldjéhez, a magyar tájhoz való viszonyulását (ez is fejleszti, alakítja a kötődés igényét, pl. <i>nemzeti öntudat, hazafias nevelés</i>); – ismerkedik jelenének hagyományaival (pl. nemzeti irodalom, folklór, múzeum, színház), gyűjtőmunkája eredményeképpen (internet-használattal is) az anyagból valamely prezentációt készít. 	<i>Természetismeret:</i> az olvasott művek topológiája. <i>Informatika:</i> tájékozódás, információgyűjtés tájakról, városokról. <i>Hon és népismeret:</i> hazai táj, helytörténet, helyi hagyományok; az én városom, falum; hazai nemzetiségek kultúrája és hagyományai. <i>Vizuális kultúra:</i> folklór, képzőművészet, tárgykultúra, építészet a településen, a régióban.
Fogalmak	. hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	órakeret 8
Előzetes tudás	Korábban olvasott gyermekregények, meseregények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése – Egyes szereplők jellemzése – Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása – A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban 	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> - sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet, szereplők/jellemek, kapcsolatok, konfliktusok. Elbeszélői nézőpont.</p> <p>A mű fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek, hűség-árulás).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismerkedik az olvasmányok megközelítési szempontjaival, – előzetesen felkészül a mű sok szempontú megközelítésére – képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/írásban), pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás; képes szövegrészlet megtanulására, esetleg jelenet, dialógus előadására, dramatikus játéokra. 	<p><i>Erkölcstan</i>: jó és rossz, bűn és erény, a lelkiismeret.</p> <p><i>Dráma és tánc</i>: elbeszélő szöveg egy-egy jelenetének dramatizált megjelenítése.</p>
Fogalmak	Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése	Órakeret 4
Előzetes tudás	Olvasmányélmények	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése – Egyes szereplők jellemzése – Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása – A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban 	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A választott műhöz kapcsolódó fogalmi ismeretek.	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri az irodalmi témákat, formákat; – részt vesz az olvasmányok feldolgozásában – választhatja klasszikus és népszerű ifjúsági regények bemutatását 	<i>Erkölcstan:</i> család, barátság.

Magyar irodalom 6. évfolyam

Éves óraszám: 72

Heti óraszám: 2

	órakeret
Hősök az irodalomban	10+2
Arany János: <i>Toldi</i>	16+4
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i>	10
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5
Ismérlések, rendszerezések, összefoglalás, számonkérések	14

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hősök az irodalomban	Órakeret 10 +2
Előzetes tudás	Hősies magatartásformák a korábbi olvasmányélményekben	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg – A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása – A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése – A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése – Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése – Irodalmi atlasz vagy térkép használata – Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A hősies magatartás néhány példája, változata; a próbatételek, kalandok szerepe.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – megismer az irodalmi művek segítségével néhány példát a hősies magatartásra; 	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hősök,</i>

A műfaji sajátosságok megfigyelése, elemzése.	<ul style="list-style-type: none"> – megfigyeli, hogy a próbatételek, kalandok miként formálják a személyiséget, jellemet; a „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján is felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; felismeri az emberi kapcsolatok sokféleségét és a téma megjelenésének változatosságát korszaktól, műfajtól és formától függetlenül 	<p>történetek, legendák elemzése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> hősök, próbatételek, kalandok képzőművészeti megjelenítése.</p> <p><i>Erkölcstan:</i> a próbatétel, kaland, hősiesség lehetséges összefüggései</p>
---	---	--

Fogalmak	próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás
-----------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Arany János: <i>Toldi</i>		Órakeret 16+4
Előzetes tudás	<p>Elbeszélő költemény, felező 12-es forma; Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i>.</p> <p>Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél; mindennapi tájékoztató szövegek.</p>		
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A mű szövegének közös órai feldolgozása – Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése – Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában – Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok) – A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása – Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben 		

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A <i>Toldi</i> cselekménye, szerkezete. Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés). Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás).</p> <p>A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során a poétikai eszközök elemzése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, túlzás, felsorolás, részletezés, szótőismétlés). Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok.</p> <p>Irodalmi művekhez kapcsolódó szövegalkotási feladatok készítése, különféle műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél). Érvelő szövegek. Kreatív írások.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri az elbeszélő költemény műfaját; – elemzi a tér- és időviszonyokat; ismeri a cselekményt; jellemzi a szereplőket és minősíti kapcsolataikat a <i>Toldi</i> részletes feldolgozása során; – alkalmazza a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény); – felismeri a poétikai eszközöket (szóképek, alakzatok), a versritmust; – tud memoriterekkel előadni (szövegrészletek a műből); – képes önálló szövegalkotási feladatok megoldására (különféle közlésformák; nézőpontváltás stb.); – rövid érvelő szövegek készítésére; – saját hibáinak felismerésére, javítására, igényli ezek kiküszöbölését gyakorlással, feladatmegoldással, és törekszik készség szintjének folyamatos fejlesztésére. 	<p><i>Erkölcstan</i>: bűn és erény, lelkiismeret, megtisztulás.</p> <p><i>Ének-zene</i>: ritmizálási gyakorlatok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; természetismeret; matematika; vizuális kultúra</i>: narratív szövegek, leírások, érvelő szövegek alkotása.</p> <p><i>Informatika</i>: a digitális írásbeliség kapcsolattartó műfajainak ismerete.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Órakeret 11
Előzetes tudás	Lírai alkotások jellemzői; költői nyelv, képek, alakzatok, zeneiség.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban – A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása – A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben – A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése – A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival – Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése 	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Témák, motívumok lírai alkotásokban (pl. természet, évszakok, napszakok, szerelem).</p> <p>A lírai műnem sokszínűsége: változatos szerkezeti megoldások, képiség, zeneiség, hangnemek – eltérő alkotói magatartások.</p> <p>Szemelvények a magyar irodalom különféle műfajú alkotásaiból, pl. Csokonai Vitéz Mihály, József Attila, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor műveiből – értelmezések, poétikai és verstani gyakorlatok.</p> <p>A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti az epikai és lírai műnemet (az ábrázolás irányultsága alapján); – bővíti ismereteit a kifejezőmódokról; – felismer jellemző témákat, motívumokat (pl. természet, évszakok, napszakok); – felismeri a művészi stíluseszközöket és elemzi azok hatását. 	<p><i>Ének-zene:</i> megzenésített versek.</p>

Fogalmak	líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal
-----------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Próza nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	órakeret 10
Előzetes tudás	Korábban olvasott regények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel – A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése – A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban – Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével 	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i> – sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet; a szereplők csoportjai, kapcsolataik; konfliktusok. Elbeszélői nézőpont, jellemábrázolás, ábrázolásmód. Bornemissza Gergely életútja.</p> <p>A mű fontos témái (történelem, hősiesség, barátság, szerelem, árulás)</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – alkalmazza a házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeit; – előzetesen felkészül a mű sok szempontú értelmezésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.); – képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/ írásban), pl. leírás, jellemzés, elbeszélés nézőpontváltással, levél, kreatív írás; 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> adott történetekben a valós és fiktív elemek megkülönböztetése.</p> <p><i>Informatika:</i> egynyelvű szótárak (pl. jelképszótár, szimbólumszótár) használata.</p> <p><i>Természetismeret:</i> a regényhez</p>

stb.) és motívumai (pl. hold, csillag, gyűrű).	– képes szövegrészlet megtanulására, esetleg jelenet, dialógus előadására, dramatikus játékra.	kapcsolódó topológia.
--	--	-----------------------

Fogalmak: történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret 5
Előzetes tudás	Korábban olvasott regények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel – A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése – A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban – Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével 	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Tér- és időviszonyok cselekmény, szerkezet; a szereplők csoportjai, kapcsolataik; konfliktusok. Elbeszélői nézőpont, jellemábrázolás, ábrázolásmód. A mű fontos témái és motívumai	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – alkalmazza a házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeit; – előzetesen felkészül a mű sok szempontú értelmezésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.); – képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/ írásban), pl. leírás, jellemzés, 	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> adott történetekben a valós és fiktív elemek megkülönböztetése. <i>Informatika:</i> egynyelvű szótárak (pl. jelképszótár, szimbólumszótár) használata.

	elbeszélés nézőpontváltással, levél, kreatív írás;	<i>Természetismeret: a regényhez kapcsolódó topológia.</i>
--	--	--

Fogalmak: A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

Ellenőrzés, értékelés

A tanuló magasabb évfolyamra akkor léphet, ha a tantárgyi követelményeket a tanév végén legalább elégséges (2) szinten teljesítette.

- Tanév elején diagnosztikus mérésekkel tárjuk fel a tanulóink induló tudását. Legfontosabb az ötödik évfolyam elején.
- Tanév közben témazáró dolgozatokat, tematikus tudáspróbákat íratunk. Ez lehet a tankönyvhöz tartozó feladatlapon és a tanár által készített feladatlapon egyaránt. (Munkánk segítségével és az egymástól tanulás erősítése érdekében feladatbankot hozunk létre.)
- Tanév közben formatív mérésekkel –szóban és írásban-információkat, melyeket felhasználunk a további fejlesztő munkánkhoz.
- Bemeneti mérést ötödik évfolyamon végzünk.
- Osztályzattal értékeljük a tanulókat. E mellett szöveges értékelést is alkalmazhatunk.
- A témazárók, felmérések értékeléséhez a teljesítmények minimuma és optimuma közötti skálát állapítottunk meg. Igyekszünk egységesen alkalmazni. A kollégák a témához és az osztály tudásához alkalmazkodva eltérhetnek a skála alkalmazásától.

100% - 90%	= 5
89% - 75%	= 4
74% - 60%	= 3
59% - 45%	= 2
44% - 0	= 1

Eszközök

Tanulói tankönyv (OFI), munkafüzet, feladatlapon, kézikönyvek, szótárak, lexikonok, szakkönyvek, digitális tananyagok

